

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, d.d. 10 november 2011 inzake de evaluatie 2011 Wet gratis schoolboeken (Kamerstuk 33 088, nr. 1).

De voorzitter van de commissie,
Van Bochove

Adjunct-griffier van de commissie,
Bošnjaković-van Bommel

Inhoudsopgave

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

– Doel en evaluatie WGS

– Belangrijkste bevindingen en reactie per evaluatieonderdeel

- *De ontwikkeling van de kosten van het lesmateriaal in relatie tot de hoogte van het bedrag per leerling*
- *De ontwikkeling van de bijkomende schoolkosten voor de ouders*
- *De beoogde verbetering van de marktwerking op de educatieve boekenmarkt*
- *De keuzevrijheid op scholen tot het voorschrijven van lesmateriaal*
- *De gevolgen van Europese aanbestedingen in het kader van deze wet*

– Totaalbeeld en toekomst

II. Reactie van de minister

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de kabinetsreactie op de evaluatie 2011 Wet gratis schoolboeken (WGS) en zien aanleiding tot het stellen van enkele vragen.

De minister schrijft dat scholen kostenbewuster zijn geworden waardoor gemiddeld een boekenpakket goedkoper is geworden. Dat achten de leden een positieve ontwikkeling. Wel, zo stelt de minister, is een verdere verbetering van de lange-termijn-marktontwikkeling gewenst. In de ogen van deze leden is de tweede doelstelling van de WGS daarmee niet gehaald. Kan de minister toelichten waarom die verbetering in haar ogen nodig is en waar deze op gericht moet zijn? Hoe zal deze lange-termijn-marktontwikkeling verbeterd worden? Kan de minister voorts toelichten welke consequenties het wetsvoorstel Aanbestedingswet¹ heeft voor scholen, zo vragen de leden van voornoemde fractie.

De leden van de PvdA-fractie hebben met interesse en tevredenheid kennisgenomen van de evaluatie van de, in 2008 van kracht geworden, WGS. Het stemt de leden tevreden dat de beoogde substantiële daling van schoolkosten voor ouders tot stand is gebracht en dat de gemiddelde prijs van boekenpakketten is afgenomen. Dit waren voor deze leden twee belangrijke doelstellingen bij de invoering de WGS in 2008. De leden stellen vast dat de minister nog enkele verbeterpunten ziet rondom deze maatregel, zeker in relatie tot het aspect schoolboekboekenmarkt en de onderwijskwaliteit. Dat geldt ook voor de leden op de onderdelen marktwerking in de schoolboekenmarkt en de keuzevrijheid van docenten voor te kiezen materiaal. Zij hebben derhalve nog enkele vragen aan de minister.

De leden van de PVV-fractie hebben kennisgenomen van de brief van de minister betreffende de evaluatie 2011 WGS. Wettelijk is voorgeschreven dat er een evaluatie plaatsvindt over de doeltreffendheid van de wet en een aantal specifieke onderdelen, te beginnen in 2011 en daarna elke vier jaar. Hier zijn de leden positief over. Zo zijn de leden van mening dat het van belang is inzicht te verkrijgen hoe de WGS in de praktijk werkt en of de doelstellingen behaald worden. De leden hebben enkele vragen.

---

¹ Kamerstuknummer 32440.

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het resultaat van de evaluatie 2011 WGS. Dit stemt deze leden tot tevredenheid. Graag willen de leden enkele zaken benadrukken, zowel in positieve als minder positieve zin.

De leden van de SP-fractie zijn verheugd dat de schoolkosten voor ouders een stuk minder zijn dan toen de school nog niet de schoolboeken betaalde. Dit sluit aan bij hun visie dat onderwijs voor leerplichtige kinderen kosteloos dient te zijn. Het zint de leden dan ook niet dat tegelijk een trend is te zien dat andere bijdragen van ouders aan het onderwijs zijn gestegen tussen 2007 en 2010. Volgens de minister is dit vooral het gevolg van hogere kosten voor excursies en andere extra schoolactiviteiten. Kan de minister aangeven hoe deze kosten zich hebben ontwikkeld? Wat bedoelt de minister exact met kosten voor ouders voor extra schoolactiviteiten? In hoeverre zijn deze extra schoolactiviteiten onderdeel van het curriculum? Kan de minister aangeven waardoor de ouderbijdrage nog meer is gestegen? Waarom noemt zij in dit verband de kosten voor leermiddelen en gereedschappen? Mag een school leerlingen verplichten deze aan te schaffen? Hoe staat dit in verhouding met het uitgangspunt dat inschrijving op een school niet afhankelijk mag zijn van een geldelijke bijdrage? Zou het niet beter zijn wanneer de school genoeg gereedschappen en leermiddelen in zijn bezit heeft om goed onderwijs te geven, zo vragen de leden van voornoemde fractie.

De leden van de D66-fractie hebben met veel belangstelling kennisgenomen van de evaluatie van de WGS. Deze leden zijn van mening dat ons land in onderwijs moet investeren om sterker uit de economische crisis te komen. Aangezien dit kabinet in plaats daarvan kiest voor bezuinigingen op onderwijs roepen de leden van deze fractie op tenminste de beschikbare onderwijsmiddelen effectief in te zetten. Deze leden zijn van mening dat middelen voor onderwijs ten goede moeten komen aan het verbeteren van de kwaliteit van onderwijs. Uit de evaluatie van de WGS blijkt opnieuw dat deze wet een risico vormt voor de kwaliteit van het onderwijs. De wet maakt het mogelijk inkomenspolitiek te bedrijven met onderwijsmiddelen en creëert een monopolie voor enkele uitgevers en distributeurs van schoolboeken. De leden roepen de minister op de WGS terug te draaien en de daarbij vrijgekomen middelen te gebruiken voor verbetering van de onderwijskwaliteit.

Doel en evaluatie WGS

Het valt de leden van de D66-fractie op dat de positieve toon van de minister niet spoort met de negatieve conclusies van het evaluatierapport. Van de vijf onderzochte thema's is de conclusie van RegioPlan vier keer negatief en slechts één keer positief (wat betreft de ontwikkeling van de bijkomende schoolkosten van de ouders). Kan de minister, die de lat voor het onderwijs hoger wil leggen, toelichten waarom zij een dusdanig negatieve uitkomst (80% negatief) toch positief wenst uit te leggen en hoe haar reactie door het rapport wordt onderbouwd, zo vragen de genoemde leden.

Belangrijkste bevindingen en reactie per evaluatieonderdeel

De ontwikkeling van de kosten van het lesmateriaal in relatie tot de hoogte van het bedrag per leerling

De leden van de VVD-fractie vragen de minister om een toelichting dat voor één op de vijf leerlingen meer wordt uitgegeven dan de lumpsumbekostiging voor lesmateriaal.

Wat is de visie van de minister op eventuele differentiatie in de bekostiging tussen onderwijsniveaus en ontvangt zij, net zoals deze leden, geluiden dat de bekostiging bijvoorbeeld op het gymnasium niveau onvoldoende is, omdat op dat niveau meer boeken gebruikt worden dan op andere niveaus?

De leden van de PVV-fractie merken op dat de gemiddelde daling van de pakketprijs voor alle schooltypen geldt en het sterkst voor havo- en vwo-pakketten is. De leden vragen waarom de daling van de pakketprijs het sterkst is voor het havo en het vwo.

De daling lijkt vooral veroorzaakt doordat scholen kritischer naar de samenstelling van hun boekenpakketten zijn gaan kijken en titels zijn gaan schrappen, met name werkboeken. De leden vragen of deze kritische blik van scholen op de samenstelling van hun boekenpakketten kan leiden tot een kwaliteitsvermindering in het onderwijs. De leden zijn van mening dat door deze houding van scholen geselecteerd wordt op prijs en niet op inhoud.

De leden van de CDA-fractie zijn blij met de constatering dat de stijging van de gemiddelde pakketprijzen na 2008 tot staan is gebracht en dat er sprake is van een daling van 5%-13% voor externe boekenfondsen en 1% voor interne boekenfondsen. Tegelijkertijd constateren deze leden dat de gestegen kortingen veelal gecompenseerd worden door een stijging in de catalogusprijzen die net boven het inflatieniveau ligt. De daling van de gemiddelde pakketprijs lijkt met name veroorzaakt te worden door bezuinigingen van scholen op lesmateriaal. De leden vernemen graag van de minister of zij kan bevestigen dat dit niet ten koste gaat van de kwaliteit van het lesmateriaal. Eveneens wordt gesteld dat een minderheid van scholen is gaan kiezen voor goedkopere methoden. Kan de minister toelichten om welk percentage van de scholen het hier gaat, zo vragen de genoemde leden.

De leden van de SP-fractie zien dat de kosten voor schoolboeken ondermeer zijn gedaald doordat scholen minder werkboeken zijn gaan aanschaffen. De minister suggereert dat werkboeken kunnen worden hergebruikt. Hoe ziet zij dit concreet voor zich? Veel werkboeken zijn voor eenmalig gebruik, bijvoorbeeld omdat erin wordt geschreven door de leerling. Een op de vijf docenten geeft aan dat de beperkingen die hen worden opgelegd als het gaat om het kiezen van lesmethoden ten koste gaat van de kwaliteit. Deelt de minister de mening van deze leden dat het schrappen van boeken door de school uit het boekenpakket niet ten koste mag gaan van de kwaliteit van het onderwijs? Wat gaat de minister ondernemen om deze negatieve kant van de gratis schoolboeken te ondervangen, zo vragen zij.

De ontwikkeling van de bijkomende schoolkosten voor de ouders

De leden van de VVD-fractie vragen aan de minister om een toelichting van de stijging van de bijkomende schoolkosten. De minister acht een verband met de WGS onwaarschijnlijk. De vrijwillige ouderbijdrage is niet significant gestegen, maar de kosten voor excursies en andere extra schoolactiviteiten wel. Wat is het oordeel van de minister hierover? Is zij met deze leden van mening dat scholen ouders niet moeten zien als extra inkomstenbron, maar slechts kostendekkende verzoeken tot een bijdrage kunnen vragen?

De leden van de PVV-fractie stellen vast dat de minister een verband tussen de invoering van de WGS en de stijging van de bijkomende schoolkosten onwaarschijnlijk acht. Ten eerste omdat het hier gaat om de stijging van de kosten van excursies en andere extra activiteiten. Ten

tweede stegen deze kosten ook al vóór invoering van de WGS, aldus de minister.

De leden vragen de minister meer duidelijkheid te geven over de cijfers omtrent de stijging van de kosten en het volgens de minister niet bestaande verband met het WGS.

Voorts merken deze leden op dat er over de borg veel discussie is geweest. Er bleek veel verwarring te bestaan of scholen borg van ouders mochten vragen, al dan niet verplicht. Die duidelijkheid heeft de minister eind 2010 gegeven door te bepalen dat de school de betaling van borg individueel en expliciet aan ouders moet voorleggen, zodat ouders een bewuste keuze kunnen maken over de betaling hiervan. De borg is voor ouders namelijk vrijwillig.

De leden vragen of een vrijwillige borg vrijblijvendheid impliceert. Mede door deze vrijblijvendheid worden leerlingen niet bewust gemaakt van de verantwoordelijkheid ten opzichte van hun boeken. De leerlingen zullen het als vanzelfsprekend kunnen zien dat zij de boeken krijgen, zonder dat zij enige plicht hebben om fatsoenlijk en netjes met de boeken om te gaan.

De leden van de CDA-fractie kijken met grote tevredenheid naar het feit dat één van de hoofddoelen van de WGS, het verminderen van schoolkosten voor ouders, gerealiseerd is doordat deze met de helft (bijna 400 euro) gedaald zijn door overheveling van de kosten voor lesmateriaal naar de scholen. Deze leden lezen ook dat de bijkomende schoolkosten voor ouders sinds de invoering van de WGS zijn gestegen, maar dat er onduidelijkheid bestaat over het feit of deze kosten voor ouders stijgen doordat scholen nu de kosten voor lesmateriaal dragen. Kan de minister hierover op dit moment, of anders zo spoedig mogelijk, duidelijkheid verschaffen, zo vragen zij.

De leden van de SP-fractie vragen of de minister inzicht heeft in hoeveel scholen de borg nog steeds verplichten.

De beoogde verbetering van de marktwerking op de educatieve boekenmarkt

De leden van de VVD-fractie merken op dat, volgens de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa), de marktwerking nog altijd niet ideaal is. De aandachtspunten van de NMa zijn de beperkte concurrentie tussen uitgevers en de vermindering van het aantal distributeurs. Kan de minister toelichten hoe zij voornemens is de marktwerking te verbeteren op deze punten, zo vragen zij.

De leden van de CDA-fractie merken op dat een ander hoofddoel van de WGS de verbetering van de marktwerking van de educatieve boekenmarkt was. Anno 2011 blijkt dat er helaas nog steeds geen «ideale» marktwerking bestaat. De concurrentie tussen uitgevers en tussen distributeurs bleef beperkt en de toelatingsdrempels voor nieuwe aanbieders zijn hoog. Het Europese aanbesteden heeft de toetredingsdrempels voor nieuwe distributeurs verder verhoogd. De leden vinden dit jammer maar gaan er vanuit dat de minister hiertoe maatregelen zal treffen om de situatie te verbeteren. Kan de minister inderdaad toezeggen dat zij bereid is maatregelen te treffen om ervoor te zorgen dat de concurrentie bevorderd wordt? De leden spreken hun tevredenheid uit over het feit dat door de invoering van de WGS er meer kostenbewuste afnemers(scholen) zijn gekomen. Hetzelfde geldt voor het feit dat de kwaliteit van dienstverlening aan scholen de afgelopen jaren van hoog niveau is geweest, zowel voor als na invoering van de WGS.

De leden van de SP-fractie merken op de minister aangeeft dat er meer concurrentie kan komen op de schoolboekenmarkt, wanneer scholen beter gaan aanbesteden. De leden vinden het niet een primaire taak van de school om expertise op te bouwen in aanbestedingen. Deelt de minister deze mening? Het is weggegooid geld en kost tijd en energie die beter voor onderwijs kan worden gebruikt, zo menen deze leden. De leden vinden het voorts zorgelijk dat het aantal grote uitgevers van schoolboeken is afgenomen. Dit gaat ten koste van de positie van scholen en ouders ten opzichte van de grote spelers, de concurrentie is minder. Wat is het oordeel van de minister over het gegeven dat meer dan 99% van de schoolboeken voor het vak wiskunde in het voortgezet onderwijs wordt uitgegeven door slechts één uitgeverij (Noordhoff Uitgevers)? Deze uitgever geeft nu nog drie wiskundemethodes uit, maar zal de goedkoopste doen verdwijnen. De leden hebben zorgen over de verschraling van het aanbod. Deelt de minister deze zorgen? Speelt deze verschraling van het aanbod van lesmethoden ook bij andere schoolvakken? Wat kan en gaat de minister doen tegen deze verschraling, zo vragen zij.

De leden van de D66-fractie merken op dat een belangrijke doelstelling voor invoering van de WGS het verbeteren van de marktwerking voor educatieve boeken betrof. Uit de evaluatie blijkt dat van grotere concurrentie geen sprake is. De minister stelt echter dat er een belangrijke aanzet tot verbetering is gegeven en dat bij haar toch een positief beeld overheerst. Als positieve zaken noemt zij de verbeterde prijs- kwaliteitsverhouding en de hogere kortingen, als negatieve zaken noemt ze minder spelers (minder concurrentie) en de verhoogde toetredingsdrempels. Wie de evaluatie leest kan zich echter niet aan de indruk onttrekken dat de wens de vader van de gedachten van de minister is, want:

- 1) Sinds de invoering van de wet is het aantal grote uitgevers gedaald van vier naar drie. De drie grote uitgevers hebben samen een marktaandeel van 80–90%.
- 2) De concurrentie van leveranciers van schoolboeken van het voortgezet onderwijs is sterk verminderd. Sinds de invoering van de wet is het aantal grote leveranciers gedaald van zes naar twee. De twee grote leveranciers hebben samen een marktaandeel van meer dan 95%.
- 3) De toetredingsdrempels voor nieuwe leveranciers zijn nog verder verhoogd, terwijl de toetredingsdrempels voor uitgevers erg hoog blijven.
- 4) De marktwerking heeft niet geleid tot een (beoogde) prijsdaling van schoolboeken. De hogere kortingspercentages van de leveranciers (genoemd als positief element door de minister) worden teniet gedaan doordat de catalogusprijs van uitgevers stijgt (de stijging is groter dan de inflatie). De NMa geeft bovendien aan dat de kortingspercentages sinds eind oktober 2009 weer flink zijn gedaald, omdat er sinds die tijd slechts twee grote leveranciers resteren. De kosten van de gemiddelde pakketprijs van schoolboeken zijn uitsluitend gedaald doordat scholen bezuinigen op lesmaterialen, met name door minder werkboeken aan te schaffen.

De conclusie van de minister dat de prijs-kwaliteitverhouding verbeterd is, komt volgens de leden dan ook niet overeen met de uitkomsten van de evaluatie. Kan de minister aangeven op welke punten uit het rapport zij haar stelling baseert dat een belangrijke aanzet is gegeven tot een verbeterde markt voor schoolboeken? Welke criteria voor marktwerking hanteert zij daarbij en wegen deze op tegen de harde cijfers uit het rapport dat de marktconcentratie in zowel de uitgevers- als distributiesector sterk is toegenomen en de toetredingsdrempels onverminderd hoog zijn? Kan de minister aangeven hoe de winstmarges van de overgebleven uitgevers Iddink en Van Dijk zich hebben ontwikkeld sinds de invoering van de

WGS, zo vragen zij. Is de minister het op grond van het bovenstaande eens met de stelling, dat de marktwerking van de schoolboekenmarkt sinds de invoering van de WGS verslechterd is en dat dit niet heeft geleid tot de beoogde lagere prijs voor schoolboeken? Zo ja, ziet de minister mogelijkheden om deze werking te verbeteren? Wat gaat de minister doen om deze concurrentie alsnog te vergroten, zo vragen deze leden.

De keuzevrijheid op scholen tot het voorschrijven van lesmateriaal

De leden van de VVD-fractie lezen dat de minister in haar brief schrijft dat schoolbesturen vinden dat de kwaliteit van de lessen niet beïnvloed wordt door minder keuzevrijheid bij de vaksecties. Vaksecties en individuele docenten beoordelen dat regelmatig anders. Zo valt te lezen dat vier op de tien docenten niet de methode van hun eerste keuze kunnen gebruiken. Van deze groep vindt de helft dat dit negatieve gevolgen heeft. Dat is twintig procent van alle docenten. Kan de minister hier een oordeel over geven, zo vragen de leden van voornoemde fractie.

De leden van de PvdA-fractie merken op dat de keuzevrijheid om lesmateriaal voor te schrijven voor docenten op scholen is afgenomen. Leraren geven, volgens de evaluatie, aan dat zij zich daardoor beperkt voelen in de mate waarin zij hun leerlingen goed kunnen laten leren. De minister ziet hier dan ook terecht een verbeterpunt. De leden vragen in hoeverre het de bedoeling van de minister is dat docenten in de toekomst binnen het integraal leermiddelenbeleid zeggenschap behouden over de leermiddelenkeuze. Hoe wil de minister haar invloed tegenover schoolbesturen, die niet per se altijd het onderwijskundig belang dezelfde prioriteit geven als docenten, waarborgen? Kan de minister voorts aangeven op welke wijze in concrete zin het innovatieve karakter en de vrijheid van docenten bij het hanteren en ontwikkelen van (digitaal) lesmateriaal kan worden verbeterd en gestimuleerd, zo vragen zij.

De leden van de PVV-fractie constateren dat docenten die zich beperkt voelen in de keuze van lesmateriaal vooral aan geven dat zij over minder oefenmateriaal beschikken, minder flexibel zijn in werkvormen en dat leerlingen het lesmateriaal minder efficiënt kunnen opnemen. Vier op de tien docenten kunnen niet de methode van hun eerste keuze gebruiken of minder onderdelen van de methode bestellen. Van deze groep vindt de helft dat dit negatieve gevolgen heeft voor de onderwijskwaliteit. Daarentegen vinden schoolbesturen dat de kwaliteit van de lessen niet wordt beïnvloed door minder keuzevrijheid bij vaksecties. De leden vragen of het meningsverschil tussen de schoolbesturen en leraren voortvloeit uit de praktijkervaring van leraren. De leraren maken gebruik van de lesmethodes in de klas, niet de schoolbesturen. Hierdoor zien de leraren klaarblijkelijk de tekortkomingen eerder in de praktijk dan de schoolbesturen. Positief voor de toekomst is dat de meeste scholen een plan voor integraal leermiddelenbeleid in ontwikkeling hebben, zo merkt de minister op. De leden vragen of en zo ja, welke stappen er gezet zullen worden om scholen – die hier nog niet mee bezig zijn – een integraal leermiddelenbeleid aan te raden.

De leden van de CDA-fractie merken op dat uit de evaluatie blijkt dat de docenten van mening zijn dat het beperken van hun keuzevrijheid een negatieve invloed heeft op de mate waarin zij de leerlingen goed kunnen laten leren. Docenten die zich beperkt voelen, geven vooral aan minder oefenmateriaal tot hun beschikking te hebben en minder flexibel te zijn met betrekking tot hun werkvormen. Eveneens ervaren zij dat de leerlingen het lesmateriaal minder efficiënt kunnen opnemen. Van de docenten die niet van hun eerste keus gebruik kunnen maken of minder onderdelen kunnen bestellen (vier van de tien) vindt de helft dat dit

negatieve gevolgen heeft voor de kwaliteit van het onderwijs. Deze leden fronsen hun wenkbrauwen als zij lezen dat besturen van mening zijn dat de kwaliteit van de lessen niet beïnvloed wordt door minder keuzevrijheid. Dit is een opvallende discrepantie. Kan de minister nadere toelichting verschaffen over dit verschil van mening? Kwaliteit van onderwijs staat voorop en deze leden zijn van mening dat hierover tussen bestuur en docenten geen grote meningsverschillen mogen bestaan.

Deze leden zijn wel tevreden met de constatering dat de meeste scholen op dit moment bezig zijn een integraal leermiddelenbeleid te ontwikkelen of dat op de agenda hebben staan. Ruim 7% heeft het plan al in uitvoering, 74% is bezig met de ontwikkeling of heeft het op de agenda staan. Van de ondervraagde scholen heeft 19% geen leermiddelenbeleid. Kan de minister toelichten waarom zij dat nog niet hebben en ziet zij, naast de stimulering van de VO-raad sinds 2009, extra mogelijkheden om deze resterende scholen alsnog over te halen een leermiddelenbeleid te ontwikkelen?

Het leermiddelenbeleid en de aanpassingen daarin sinds de WGS richten zich met name op een visie voor en de inzet van digitaal lesmateriaal. Ook wordt gekeken naar de aanpassing van de ICT-infrastructuur. Deze leden zijn hier positief over aangezien ICT nieuwe mogelijkheden biedt met betrekking tot onderwijzen en deze mogen zeker niet onbenut worden gelaten.

De leden van de D66-fractie vragen hoe de minister een verdere bezuiniging op schoolboeken van 30 miljoen euro per jaar per 2014 rechtvaardigt gezien het feit dat de kosten voor scholen niet blijken te dalen. Kan de minister aangeven hoeveel kosten jaarlijks zijn gemoeid met de overgang naar digitale leermiddelen?

De leden stellen voorts vast dat de professionele ruimte van leraren door de WGS wordt beperkt. Dit is in tegenspraak met alle uitspraken van dit kabinet over de ruimte die zij aan goede leraren wil bieden. Uit de evaluatie blijkt dat er voor docenten minder vrijheid bestaat in de keuze van schoolboeken. Onder invloed van de wet, krijgen de kosten een groter gewicht bij de keuze van lesmateriaal. De helft van de vaksectieleiders en besturen geeft aan dat docenten sinds de invoering van de wet minder vrij zijn in de keuze van lesmateriaal. Het beperken van de keuzevrijheid heeft, volgens docenten, een negatieve invloed op de mate waarin zij hun leerlingen goed kunnen laten leren. Van de docenten die niet de methode van hun eerste keuze kunnen gebruiken of minder onderdelen van de methode kunnen bestellen (dat zijn vier van de tien docenten), vindt de helft dat dit negatieve gevolgen heeft voor de kwaliteit van het onderwijs. Is de minister het eens met de stelling dat docenten als vakinhoudelijke professional leidend moeten zijn in de keuze van schoolboeken en dat kostenoverwegingen van centrale inkoop niet leidend moeten zijn in dit proces, zo vragen de leden. Is de minister het eens met de stelling dat de invoering van de wet heeft geleid tot een beperktere keuze voor lesmateriaal? Zo ja, vindt de minister dat hierdoor de kwaliteit van het onderwijs onder druk staat, zo vragen de leden van voornoemde fractie.

De gevolgen van Europese aanbestedingen in het kader van deze wet

De leden van de VVD-fractie vragen aan de minister een schatting van het bedrag dat scholen gemiddeld kwijt zijn aan het inhuren van externe ondersteuners om de Europese aanbesteding uit te voeren. De leden vragen voorts of er een evaluatie komt van het Inkoopplatform VO, nu de subsidie afloopt eind 2011. Heeft dit Inkoopplatform bijgedragen aan de expertise van scholen over de inkoop van lesmateriaal, zo vragen zij.

Met interesse stellen de leden van de PvdA-fractie vast dat de minister in haar reactie aangeeft te willen inzetten op vereenvoudiging van de huidige aanbestedingsregels. Kan de minister specificeren wat de belangrijkste drie punten zijn waarop de Nederlandse educatieve boekenmarkt door vereenvoudiging van de aanbestedingsregels beter zal gaan functioneren? En kan zij toelichten waarom deze vereenvoudigingen betere marktwerking tot gevolg zullen hebben? Uit het evaluatierapport blijkt dat er nog beperkt concurrentie plaatsvindt tussen uitgevers en distributeurs. Hoe denkt de minister deze concurrentie aanvullend te kunnen bevorderen en heeft zij een visie op het slechten van te hoge toetredingsdrempels, zoals ook beschreven wordt in het evaluatierapport, zo vragen deze leden.

Het stemt de leden van de CDA-fractie tot tevredenheid dat de besturen goed in staat blijken te zijn om de Europese aanbesteding uit te voeren; er is grote tevredenheid over de organisatorische afwikkeling van het aanbestedingsproces en de interne besluitvorming over de wijze van aanbesteden. Belangrijke knelpunt is het beperkte aantal inschrijvers bij het aanbesteden en de grote investering in tijd en geld die noodzakelijk is bij het Europees aanbesteden. Besturen geven desgevraagd als leerpunten voor de volgende keer aan het opdelen van het bestek in percelen om meer partijen de kans te geven in te schrijven; het beter beschrijven van diverse zaken in het bestek (onder andere onderwijskundige visie en vrijheid zelf leermiddelen aan te schaffen) en het voorkomen van fouten die bij de laatste aanbesteding in het bestek gemaakt werden. De leden vinden het positief dat er duidelijke leerpunten voor de volgende keer zijn en willen van de minister weten of zij de toezegging kan doen dat er ondersteuning geboden zal worden ter oplossing/verbetering van de knelpunten.

Totaalbeeld en toekomst

De leden van de VVD-fractie sporen de minister gedurig aan om op Europees niveau krachtig in te zetten op vereenvoudiging van de Europese aanbestedingsregels. Zij vragen of de minister kan toelichten welke lastenverlichtende maatregelen op nationaal niveau moeten bijdragen aan minder regeldruk voor scholen op dit terrein.

De leden van de PvdA-fractie merken op dat de minister van oordeel is dat het professionelere leermiddelenbeleid er naar haar oordeel vooral is gekomen nadat de WGS in augustus 2008 in werking trad. Er wordt nu meer dan voorheen gelet op de kosten van de schoolboeken. De leden vragen welke lessen de minister hieruit trekt voor haar beleid ten aanzien van de overige bijkomende kosten, die tussen 2007 en 2010 voor elk schooltype zijn gestegen. Zou bij schoolbesturen het kostenbewustzijn in de slaapstand blijven steken, zolang de rekening gedachteloos bij de ouders over de schutting kan worden gegooid, zo vragen zij.

De leden van de CDA-fractie concluderen dat zij tevreden zijn over de evaluatie WGS en ook van mening zijn dat er moet worden voortgegaan op de in 2008 ingeslagen weg. Als de kritiekpunten verbeterd worden dan zien deze leden de toekomst wat betreft de WGS onverminderd zonnig in.